

ΑΠΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΡΙΠΝΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

Ἀριθ. 12.)

(1848 Ιούνιος.

Ο ΑΙΓΟΘΗΛΑΣ.

Τὸ πτηνὸν τοῦτο ὑπῆρχε γνωστὸν εἰς τοὺς ἀρχαίους ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτοῦ κλίσεως εἰς τὸ νὰ θηλάξῃ τὸ γάλα τῶν αἰγῶν, διὸ καὶ ἐκλήθη παρὰ μὲν τῶν Ἑλλήνων Αἰγοθήλας, παρὰ δὲ τῶν Ῥωμαίων *Caprimulgus* καὶ τὴν σήμερον δὲ ἀκόμη ὁ Αἰγοθήλας ὑπάρχει γνωστὸς ἐν τῇ Ἑλλάδι ὀνομαζόμενος ὑπὸ μὲν τῶν ποιμένων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους *βυζαντι-*

ἀρης ὑπὸ δὲ τῶν τῆς Κρήτης *βυζαντακας*, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ φυσικῇ ἱστορίᾳ ὀνομάζεται *Parus Caudatus*.

Καὶ ἔχει μὲν τὸ μέγεθος τῆς σεισοπυλίδος, ἀλλὰ τὸ ῥάμφος αὐτοῦ εἶναι βραχὺ μὲν καὶ πλατὺ κατὰ τὴν βάσιν, ὅξυ δὲ κατὰ τὴν ἄκραν, ὡς ἐπὶ τῆς παρούσης εἰκονογραφίας φαίνεται. Τὰ δὲ πτερὰ αὐτοῦ εἶναι κατὰ μὲν τὸ ἐπάνω μέρος

τῆς κεφαλῆς, τῆς ῥάχεως καὶ τῆς οὐρᾶς αἰθαλώδους βαθέος χρώματος. Ἐκ δὲ τοῦ ῥάμφους αὐτοῦ ἐκτείνονται διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μέχρι τῆς θάσεως τοῦ τραχήλου κηλίδες βαθυτάτου μαύρου χρώματος· τὸ δὲ μεταξὺ τῶν δύο τούτων κηλίδων μέρος τῆς κεφαλῆς εἶναι ἐρυθροῦ χρώματος, ὁμοίως ἔχει ἐπὶ τῆς ῥάχεως, ὑπὸ τὰς μασχάλας καὶ ἐπὶ τῶν πτερύγων ἐρυθρά τινα πτερὰ. Τὸ δὲ στήθος, ἡ κοιλία καὶ οἱ μηροὶ εἶναι χρώματος αἰθαλώδους καὶ ἐρυθροῦ. Οἱ δὲ πόδες καὶ οἱ ὄνυχες μολυβδίνου.

Ἡ ὀήλεια διαφέρει τοῦ ἄρρενος μόνον κατὰ τὴν κεφαλὴν, ἥς τὰ πτερὰ εἶναι αἰθαλώδους χρώματος ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐρυθρᾶς κηλίδος· τίκει δὲ τέσσαρα ἔως ἐξ λευκὰ ὡς εἰς τοῦ ἔτους κατὰ τὸν Ἀπρίλιον καὶ τὸν Αὐγουστον καὶ ἐπωάζει αὐτὰ δεκαπέντε ἡμέρας, δεικνύουσα μεγάλην φιλοστοργίαν πρὸς τὰ νεογνά αὐτῆς καὶ τρέφουσα ἀπὸ ἐντόμων, μέχρις οὗ ταῦτα πτερωθέντα ἀναχωρήσωσιν ἐκ τῆς καλιᾶς.

Τὸ πτηνὸν τοῦτο γεννᾶται ἐν τῇ Εὐρώπῃ, καὶ φαίνεται, ὅτι δὲν φοβεῖται τὸ ψύχος, διότι ἐνδιατᾶται εἰς τὴν Πολωνίαν τὴν Λιθουανίαν καὶ εἰς ἄλλα ψυχρὰ μέρη τῆς Ἀρκτοῦ.

Ἀλλὰ τὸ θαυμασιώτερον τοῦ Αἰγυπθίου εἶναι ἡ ἐξάισις ἐπιτηδεύτης καὶ τέχνη, ἣν περὶ τὴν κατασκευὴν τῆς καλιᾶς αὐτοῦ δεικνύει· διότι διὰ τὰ νεογνά αὐτοῦ κατοικίαν ἀσφαλῆ καὶ ἀναπαυτικὴν, δὲν κατασκευάζει τὴν καλιὰν ἐν εἴδει κύλικος, ὡς τὰ λοιπὰ πτηνὰ, ἀλλὰ στεγάζει ἄνωθεν ὡς θόλον, δίδων εἰς αὐτὴν ὡσεὶ δὲ σχῆμα, ὡς ἡ ὑπὸ τῆς ἄνωθεν εἰκονογραφίας παριστωμένη καλιὰ αὐτοῦ δεικνύει, κρεμᾶ δὲ ἀπὸ τῶν κλάδων τῶν παρὰ τοῖς ὕδασι δένδρων δένων αὐτὴν διὰ λεπτῶν χορταρίων. Ἡ δὲ ὕλη, ἐξ ἧς ὁ Αἰγυπθίας κατασκευάζει τὴν καλιὰν, εἶναι βαμβακώδης τις γχοῦς, τὸν ὁποῖον αἱ παρὰ τὴν λίμνην φυόμεναι ἱτέαι καὶ λευκαὶ ῥίπτουσιν ἀφθόως κατὰ τὴν ὥρμῃσιν τῶν καρπῶν αὐτῶν, καὶ τὸν ὁποῖον μετεχειρίσθησαν μετ' ἐπιτυχίας πρότινων ἑτῶν εἰς τὴν Γαλλίαν πρὸς κατασκευὴν ἀξιολόγου χάρτου, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀναμίξεως βαμβακίων, ἢ λιγῶν ῥακῶν· τὸν δὲ ἐξ ἱτέων καὶ λευκῶν βαμβακώδη τοῦτον γχοῦν συνάζοντες οἱ Αἰγυπθιοὶ καὶ συμπτηγνύοντες τεχνιγέντως διὰ τοῦ ῥάμφους αὐτῶν, κατασκευάζουσιν εἶδος πυκνοῦ ὑφάσματος ὁμοίου πρὸς τὸν ὠραιότερον πῖλον, ἐξ οὗ σύγκειται ἡ καλιὰ αὐτῶν, τὴν ὁποίαν ἐξωθεν μὲν καλύπτουσι καὶ στερεοῦσι διὰ λεπτῶν ἰνῶν χορτῶν, διὰ μικρῶν φύλλων καὶ ξηρῶν μνίων· ἔσωθεν δὲ στρωννύουσι δι' ἱκανῆς ποσότητος ἐκ τοῦ ῥηθέντος βαμβακώδους γχοῦς πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν νεογνῶν· τὴν δὲ εἰσόδον τῆς καλιᾶς αὐτοῦ κατασκευάζει ἔξωθεν μὲν στρογγύλην καὶ βλέπουσαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ ὕδατος, ἔσωθεν δὲ

ἐλικοειδῇ. Ὅταν δὲ τὸ ζεῦγος ἐξέρχεται τῆς καλιᾶς, τὸ ἄρσεν κυτοῦν διὰ τῶν πτερύγων αὐτοῦ τὰ χεῖλη τῆς εἰσόδου πλησιάζει αὐτὰ ἐξ ὧν τῶν μερῶν, εἰς τρόπον ὥστε ἡ εἰσόδος κλείεται ἐξ ὁλοκλήρου, καὶ οὕτω προφυλάττονται τὰ νεογνά αὐτῶν ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς ἐντόμων δυναμένων νὰ βλάψωσιν αὐτά.

ΠΕΡΙ ΣΤΙΓΜΑΤΩΝ.

Στίγματα ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ ποικίλα τινα σημεῖα ἐπὶ τοῦ προσώπου, ἢ ἀλλαχοῦ τοῦ σώματος, γινόμενα διὰ τοῦ σιγῆως, ἤτοι ὁξέως τινὸς ὀργάνου, ἢ δι' ἄλλου τινος πυρκαύστου ἐργαλείου· ὁ Ἡρόδοτος (α) διηγείται, ὅτι οἱ Θραῖκες ἐνόμιζον σημεῖον εὐγενείας τὸ στιγματίζεσθαι, τὸ δὲ μὴ ἔχειν στίγματα ἀγενές· αἱ δὲ Θραῖσαι γυναῖκες κατὰ Δίωνα τὸν Χρυσόστομον (β) ἐνομίζοντο τασοῦτον μᾶλλον εὐγενέστεραι καὶ λαμπρότερας καταγωγῆς, ὅσον εἶχον περισσότερα στίγματα· ἀλλαχοῦ δὲ ὁ αὐτὸς Ἡρόδοτος (γ) ὁμιλῶν περὶ τῶν εἰς Πέρσας μεταβάντων Ὀθθαίων, λέγει αὐτοῖς μέντοι τὰ γε πάντα εὐτύχησαν· ὡς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ δόρυβοι ἐλθόντας, τοὺς μὲν τινὰς καὶ ἀπέκτεινον προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῖστας αὐτῶν κελεύσαντος Ξέρξεω ἐστιζον στίγματα βασιλῆα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω· καὶ ἐκ τούτου συμπεραίνεται ὅτι τὰ στίγματα παρὰ Πέρσας ἐθεωροῦντο ὡς σημεῖα δουλείας· ὁ δὲ Ξενοφῶν (δ) λέγει, ὅτι διερχομένων τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς χώρας τῶν Μοσούνικων (ἔθνους τῆς Ἀσίας) ἐδείκνυν οὗτοι πρὸς τοὺς Ἑλληνας τοὺς ἑαυτῶν παῖδας ἐστιγμένους κατὰ τὰ νῶτα καὶ τὸ πρόσωπον στίγματα, ἔχοντα τὸ σχῆμα ἄνθους ὀνομαζομένου αἰθερίου· καὶ οἱ Ἀσσύριοι δὲ κατὰ τὸν Λουκιανόν (ε) ἐστιγματοφόροι ἅπαντες, ὁ δὲ Ἀρτεμίδωρος (ς) λέγει, ὅτι παρὰ μὲν Θραξὶ στίζονται οἱ εὐγενεῖς παῖδες, παρὰ δὲ Γέταις οἱ δούλοι. Ἀλλὰ καὶ Σέξτος ὁ ἐμπειρικός ἀναφέρει (ζ), ὅτι τῶν Αἰθιοπῶν τινὲς καὶ πολλοὶ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Σαρματῶν, στίζουσι τὰ νεογνά αὐτῶν βρέφη· ὁ δὲ Ἡρωδιανὸς ἀναφέρει (η) ὅτι οἱ Βρεττανοὶ ἐγχαράττουσιν ἐπὶ τῶν σωμάτων αὐτῶν εἰκόνας παντοδαπῶν ζώων. Ἐκ τούτων πάντων συμπεραίνομεν ὅτι τὰ στίγματα ἐνομίζοντο σημεῖον εὐγενείας παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἀρχαίων ἔθνων.

Ἀλλὰ παρ' Ἑλλήσιν ἐξ ἐναντίας ἐνομίζοντο ὕβρις καὶ ὀνειδισμὸς καὶ δι' αὐτῶν ἐστιγματίζον τοὺς μοχθηροὺς τῶν δούλων· διὸ καὶ τὸ στιγματίζειν ἔλαθε μετὰ καιρὸν τὴν ση-

(α) βιβλ. ε. 6 « καὶ τὸ μὲν ἐστίχθαι εὐγενὲς κέχριται, τὸ δ' ἀστικτον ἀγενές » (β) ιδ. 7. (γ) βιβλ. ε. 233. δ. Ἀναβ. Κύρου βιβλ. ε. 8, 32 (ε) Περὶ Συρίης Θεοδ. 39. ς) ὀνειδικται α. 8. ζ. Πύρ. α. 14. (η) βιβλ. γ.